

Червень 2025

Доповідь на колегії в Департаменті
освіти та науки Одеської обласної
державної (військової) адміністрації

**Про створення належних безпечних умов навчання у закладах освіти
області. Дотримання санітарних регламентів**

Шановні присутні!

Здоров'я дітей – це основа сталого розвитку держави. Для України — це не просто пріоритет, а питання національної безпеки.

В системі заходів, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я учасників освітнього процесу, значне місце займає створення в закладах освіти здорового середовища. Саме тому організація та проведення підготовки закладів освіти області до нового навчального року повинно стати обов'язковою складовою частиною всієї профілактичної та оздоровчої роботи.

Дане питання вже розглянуто на засіданні комісії ТЕБ та НС облдержадміністрації, прийнято відповідне рішення, яке має стати маршрутним листком для кожного засновника і керівника освітнього закладу.

Відповідно до нормативно-правових актів безпечне середовище навчальних закладів включає: забезпечення питною водою гарантованої якості, створення в навчальних приміщеннях нормативної освітленості, сприятливого мікроклімату, відсутність шкідливих речовин у повітрі, організацію якісного та безпечного харчування, дотримання санітарно-гігієнічних вимог, створення умов для дотримання особистої гігієни. Стан забезпечення умов нормативного освітнього середовища визначається виключно за результатами лабораторного контролю та забезпечується засновником закладу загальної середньої освіти.

Відповідно до Закону України «Про систему громадського здоров'я» ЦКПХ спільно з Департаментом освіти і науки розроблено та погоджено «План моніторингових візитів в заклади освіти Одеської області на 2024/2025 навчальний рік».

Наразі моніторингові візити проведено у 218 закладів, порушення санітарного законодавства виявлено у 89-ти (41%).

Одним із основних порушень є невиконання чинних санітарних регламентів щодо організації лабораторного контролю факторів навчального середовища, які можуть впливати на стан здоров'я дітей, а саме: контроль мікроклімату, освітленості,

повітряного середовища навчальних приміщень, а також якості та безпечності питної води і продуктів харчування.

Нажаль на сьогодні не всі заклади освіти мають відповідні угоди на проведення лабораторного контролю факторів навчального середовища. У 2025 році лише 411 закладів загальної середньої та дошкільної освіти уклали відповідні угоди, а це третина закладів, що функціонують в очному та змішаному режимі (1197).

Крім того, нерідко перелік запланованих досліджень обмежується тільки дослідженням питної води або харчових продуктів без урахування необхідного обсягу. Як приклад можна привести Болградський район, де укладено договори на проведення лабораторних досліджень в 56 закладах загальної середньої та 4 закладах дошкільної освіти, і це виключно дослідження питної води; у м. Чорноморську за звітний період взагалі не проводились лабораторні дослідження в закладах освіти.

У Подільському районі частина громад (Кодимська, Балтська міськради, Любашівська, Савранська, Зеленогірська, Слобідська селищні ради, Піщанська сільська рада) та Білгород-Дністровська міськрада протягом останніх 2-3 років ігнорують чинні санітарні регламенти щодо організації лабораторного контролю у закладах освіти. Як наслідок, стан освітнього середовища залишається неконтрольованим, що може створювати певні ризики для здоров'я дітей.

За минулий період поточного року фахівцями ЦКПХ у закладах освіти відібрано 219 проб питної води на санітарно-хімічні показники, з них 16% (35 проб) не відповідали нормативним вимогам в Болградському та Роздільнянському районах (за вмістом хлоридів, сульфатів, сухого залишку, каламутністю, загальною жорсткістю), що пов'язано з природною мінералізацією джерел водопостачання. Вирішити питання покращення якості питної води можливо шляхом встановлення установок по доочищенню питної води, і це повинно стати одним із першочергових завдань органів місцевого самоврядування.

На бактеріологічні показники досліджено 386 проб, не відповідали нормативним вимогам 5% (18 проб) у Березівському, Білгород-Дністровському, Ізмаїльському, Роздільнянському районах, що свідчить про неякісне очищення та дезінфекцію водопровідних мереж і споруд та є фактором ризику виникнення гострих кишкових інфекцій.

Досліджено також 507 проб готової продукції на харчоблоках закладів освіти на мікробіологічний показник - патогенна мікрофлора

не виділена. Разом з тим виявлено випадки порушення санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів на харчоблоках, що призвело до випадків гострих кишкових захворювань серед дітей, зокрема спалахів у закладах загальної середньої та дошкільної освіти у минулому навчальному році у м.Одесі та Ізмаїльському районі.

На погіршення самопочуття та стан здоров'я дітей можуть впливати такі несприятливі фактори, як недостатня освітленість, порушення мікроклімату, наявність шкідливих речовин у повітрі навчальних приміщень.

За результатами лабораторно-інструментальних досліджень, проведених ЦКПХ у закладах освіти з початку 2025року, проведено понад 3200 вимірювань освітленості, не відповідали нормативним вимогам біля 9%, а показників мікроклімату - 2% вимірювань. При цьому необхідно врахувати, що дослідження проводились лише в 16% закладів, які функціонували в очному та змішаному режимі.

З 2023 року діє ДБН В.2.2-В 2023 «Захисні споруди цивільного захисту», є відповідні рекомендації МОН щодо їх облаштування в закладах освіти. Однак, керівниками та засновниками закладів не забезпечується дослідження факторів навколишнього середовища в цих спорудах. Такі дослідження були заплановані та проведені лише в 4 закладах освіти Одеського району.

Щорічно органами місцевого самоврядування приймаються розпорядження про комісійну перевірку готовності закладів освіти до нового навчального року.

У минулому році лише в окремих територіальних громадах до складу комісій залучались фахівці ЦКПХ (Березівський, Роздільнянський райони, Хаджибеївський район м.Одеси), які в ході роботи надавали рекомендації щодо організації безпечного освітнього середовища. Прошу вас приділити цьому питанню належну увагу та забезпечити участь фахівців ЦКПХ у роботі комісій.

Лише комплексний підхід до організації навчально-виховного процесу сприятиме збереженню здоров'я здобувачів освіти та недопущенню ускладнень у сфері громадського здоров'я.

Дякую за увагу.